

ren till kommunalpolitikern – medveten om att han enkelt kan inhösta beröm och glädje från mitten och från vänster genom att uttala några till intet förpliktande fraser om nyliberalismens brutalitet och verklighetsfrånvändhet.

Så är det alltså. Nyliberalismen är en abstrakt och osympatisk ideologi. Det lönar sig att hoppa på den eftersom ingen svarar. Och eftersom idén är död behöver man inte ta upp dess argument till granskning, det räcker att oja sig över den egoistiska människosyn som den bygger på.

Men nyliberalismen återuppstår också, om och om igen – och framstår på nytt som ett hot mot välfärd och biblioteksfilialer. Man kan tycka att det är ett tecken på att dödförklaringen var felaktig, men det är egentligen en nödvändig del av processen.

Nyliberalismen är ett högerspöke som behövs för att skrämja väljare till valurnorna, och man belönar deras goda val genom att slå ihjäl nyliberalismen. Men för att behålla sitt existensberättigande måste man ju ha ett främmande hot kvar, så

man skakar liv i liket för att slå ihjäl det igen. Nyliberalismen är som asagudarnas goda gris Särimner. Man kan slakta den med vällust, bara för att man vet att den återuppstår i morgon igen. Annars skulle man ju inte kunna slakta den nästa kväll igen, och igen, och igen.

Ryktet om nyliberalismens död må vara överdrivet, men hugade begravningsentreprenörer lär se till att det fortsätter surra länge till.

Johan Norberg (johan@heureka.org) är idéhistoriker och författare.

Stora förväntningar på Prodi av Johnny Munkhammar

ATT DEN GAMLA kommissionen föll är, som många hävdar, inte ett underbetyg åt EU. Tvärtom visar det att systemet fungerar väl. Trots stark och ofta berättigad kritik om bristande öppenhet och möjligheter till granskning fanns tillräckligt av den varan för att fälla Santer-kommissionen. Samtidigt var de skäl som tvingade den att avgå endast utlösande faktorer.

Santers kommission var i mångt och mycket en besvikelse. Som en kontrast till den föregående Delors-kommissionen fastnade den i sin egen byråkrati, interna stridigheter och brist på ork, idéer och vilja. Frågan som nu indirekt ställs är om den blivande ordföranden i "millenniekommissionen", Romano Prodi, kommer att kunna leda kommissionen och EU in i en ny era av optimism och beslutsamhet. Ganska mycket tyder på det.

PÅ VÄG UPPÅT

De institutionella förändringar som följer av Amsterdamfördraget, som

trädde i kraft den första maj, stärker möjligheterna till effektivitet och handling. Förutom att parlamentet stärks avsevärt – och därmed det "demokratiska underskottet" kraftigt minskar – får ordföranden i kommissionen större inflytande. Han är inte bara en person i en grupp som råkar vara dess ordförande, utan ledare av en grupp vars sammansättning han i högsta grad påverkar. De övriga kommissionärerna ska passa in i den allmänna inriktning på arbetet som ordföranden tidigare har stakat ut. Så har Prodi också meddelat att han vill ha politiker som är på väg uppåt i karriären och inte nedåt. Han har också önskat att medlemsländerna nominerar flera kandidater, så han kan välja.

Kommissionsordförandens roll blir alltså viktigare och hans möjligheter blir större. Efter Santer-besvikelsen är förväntningarna i Bryssel – och säkert på andra platser – riktigt stora. Prodi har ägnat de senaste veckorna åt att framträda inför viktiga EU-aktörer och presentera de idéer han ägnade veckorna dessförinnan åt att utforma. Vilka steg kan en ny kommission föreslå, som kan

mäta sig med Delorstidens inre marknad, GUSP och EMU?

FEDERALISTISK AMBITION

Redan i början av april var riktningen tydlig. Prodi gjorde på ett möte i Bryssel klart att han inte tänker leda någon tillfällig interimskommission, utan endast en millenniekommission som leder EU in i nästa sekel. Ett skäl för honom att vänta med utformandet av den nya kommissionen till efter valet till Europaparlamentet är att Prodi vill se om det blir borgerlig majoritet där. Då kan han mer ta hänsyn till kompetens än partifärg i valet av kommissionärer – vilket annars, med "det röda Europa", riskerar bli komplicerat. Vidare bör kommissionen inte bara få lägga förslag som berör enskilda rättsakter utan också hela program – samt vara en jämbördig, trovärdig samtalspartner med ministerrådet, påpekar Prodi. Det vill säga i klartext en mycket mer regeringslik kommission än någonsin tidigare.

Den federalistiska inriktningen blev ännu klarare vid hans framträdande vid det informella EU-toppmötet den 14 april i Bryssel. Såväl Europaskeptiker som entusiaster hade likartade tolkningar av framträdandet: Prodi skissade på Europas Förenta Stater. Både till inne-

hållet och i parallellerna med USA var detta tydligt. Förutom att den på det området ganska trovärdige Prodi förstås ville bekämpa korruptionen aviserade han mer samarbete inom områdena arbetsmarknads-, skatte- och försvarspolitik. Vi bör sträva efter att ha "en enda ekonomi i Europa", ansåg Prodi, och därmed också "gemensam politik på fler områden". Uttrycket "I am here to unite" i parlamentet sammanfattade väl ambitionen.

Självfallet var de Europafientliga svenska representanterna kritiska till detta ganska offensiva och bestämda anslag. Vänsterpartiet och de gröna nationalisterna vill ju riva ner det europeiska samarbete som stegvis, enligt en successiv integrationsmodell, har byggts upp. Inte överraskande. Men det intressanta är förstås att det inte alls är otänkbart att de skulle kunna få som de vill. Ett misslyckat EMU, ytterligare en misslyckad kommission, fortsatt korrup-

tion och handlingsförklaring – för att ta några möjliga utvecklingar från den just gångna tidsperioden – skulle kunna inleda en sådan utveckling. Idag är det tack och lov inte så, utan händelserna har varit de motsatta, men risken fanns och finns. Den utveckling vi istället kan anse mest sannolik efter april månads klargöranden om den nya kommissionen är en nystart för integrationen.

SINGLE DEMOCRACY

Om 1980-talet handlade mycket om "single market" och 90-talet mycket om "single currency" är frågan vad 2000-talets första decennium främst kommer att präglas av. Ett tips är "single democracy". Europaanivån har fått så pass mycket makt på flera centrala områden att en federalistisk – det vill säga demokratiserande – utveckling av EU närmast är en oundviklig inriktning för demokratiska politiker. Därefter, eller ungefär samtidigt, kan EU allt-

mer tänkas utveckla en "single economic policy". Idag är penningpolitiken gemensam. Då är möjligheterna för en samordnad finanspolitik också större.

Samtidigt är vägen inte given och risker för misslyckanden stora. Prodi har inte varit helt klar på alla punkter och svårigheterna med att leda EU-kommissionen kan ibland tyckas mycket stora. Därför är det inte på sin plats att luta sig tillbaka och tro att allt är ordnat för de kommande fem åren. För att underlätta formeringen av en vettig kommission och undvika att den skissade federalismen används till skadliga regleringar och skatter måste alla vara aktiva för att byta färg på såväl Europas regeringar som dess parlament.

För Europa kan. Bättre.

Johnny Munkhammar (johnny.munkhammar@saf.se) arbetar för det svenska näringslivet i Bryssel och kandiderar i Europaparlamentsvalet för folkpartiet.

förändringar, har den amerikanska statsvetaren Robert Putnam dragit slutsatsen att generationsmönstret med en tilltagande minskning av intresse från 1950-talet och framåt bäst sammanfaller med tv:ns introduktion och segertåg. Både vad gäller den tid som åtgår till tv-tittande, men också till viss del beroende på det våldsutbud som kommit att präglade mediet, har tv:n, enligt Putnam, bidragit till att det amerikanska medborgarsamhället nu håller på att förtvina.

Ronald Inglehart, en annan framstående samhällsvetare, ser mer ljus på demokratins framtidsutsikter och framhåller i sina analyser att den förändring från materiella till post-materiella värderingar som kännetecknat den högt industrialiserade västvärlden efter andra världskriget påverkat det politiska beteendet i riktning bort från representativa institutioner och hierar-

Dr Spock – ett hot mot demokratin? av Li Bennich-Björkman

UNDER 1990-TALET har intresset för att engagera sig i mer traditionella former av politiskt deltagande systematiskt minskat. För den representativa demokratin, såsom den utvecklats under det 1900-tal som bevittnat demokratins segertåg över världen, är utvecklingen i bästa fall omtumlande, i värsta fall förödande.

Intresset för att delta i föreningar och organisationer av folkrörelsekaraktär har minskat. Framförallt är det benägenheten att aktivt delta i partipolitiken som har direkt politisk betydelse, och den är generationsbetingad. Det är de yngre generationernas – från 70-talisterna och framåt – vilja att engagera sig i den

representativa demokratins kanske viktigaste fundament som lyser allt starkare med sin frånvaro.

Och frågan ställs, om medborgarna inte längre vill ta del av, eller bryr sig om, det som Demokratirådet kallar för "den stora demokratin", vad händer då med samhällsandan och innebörden i att vara medborgare?

ANDRA VÄRDERINGAR

Vad beror då detta på? Spekulationer och mer eller mindre välunderbyggda teorier har inte saknats. På basis av amerikanska data, och efter att empiriskt ha prövat men också avfärdat en rad sannolika hypoteser som kvinnornas intåg på arbetsmarknaden och utbildningsnivåns